

Feiten en cijfers

Het aantal mensen dat Syrië is ontvlucht naar haar buurlanden is nu meer dan 4 miljoen. Dit maakt van het conflict een van 's werelds grootste vluchtelingencrises in bijna 25 jaar. Niet inbegrepen zijn de meer dan 270.000 asielzoekers die een onderkomen hebben gezocht in Europa, evenals de duizenden anderen uit de regio die hun land ontvlucht zijn.

De toestroom van Syrische vluchtelingen naar Nederland is fors toegenomen. Hun migratie naar Nederland gaat langs illegale, risicovolle vluchtroutes via Turkije en Griekenland, of Noord Afrika en Italië.

In 2014 hebben 11.595 Syriërs een asielaanvraag ingediend in Nederland. In de eerste maanden van 2015 kwamen hier nog 3.604 aanvragen bij (IND, 2015). Syriërs vormen momenteel de grootste groep vluchtelingen in de bezetting van de centrale opvang. Het gaat om 14.704 personen, 44% van het totaal (meetmoment september 2015).

Factsheet

Syrische vluchtelingen

In Syrië is sinds maart 2011 een burgeroorlog gaande. Geïnspireerd door opstanden op andere plaatsen in de Arabische wereld ontstonden massaal betogingen tegen het regime van president Assad. De strijdende partijen zijn het leger van Assad, gesteund door het Libanese (sjiitische) Hezbollah en verschillende pro-overheid milities en diverse oppositiegroepen. Ondertussen streven verschillende groepen naar de stichting van een islamitisch kalifaat in de regio, waaronder de aan Al-Qaida gelieerde groepering Islamitische Staat (IS) (Home Office, 2014).

Van AZC naar de gemeente...

Syrische vluchtelingen krijgen op humanitaire gronden vrij snel een verblijfsvergunning en moeten vanuit het asielzoekerscentrum een plaats in een gemeente toegewezen krijgen. In het AZC vindt een standaard medische screening plaats. Van hervestigde vluchtelingen is vaak medische informatie beschikbaar via IOM of UNHCR. De gezondheid van vluchtelingen wordt sterk beïnvloed door de leefomstandigheden in het AZC waar de mogelijkheden tot participatie (school, werk, sport, etc.) en financiële middelen beperkt zijn (Goosen, 2014). Kinderen krijgen in het asielzoekerscentrum een verpleegkundige intake en een medisch onderzoek in het kader van de Jeugdgezondheidszorg aangeboden. De jeugdverpleegkundige en jeugdarts volgen de fysieke, sociale, psychische en cognitieve ontwikkeling. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt zo nodig opgestart. Als er sprake is van gezondheidsrisico's en (dreigende) stoornissen in de ontwikkeling, schakelt de verpleegkundige of arts de juiste ondersteuning en zorg in.

Veel gemeenten kampen met huisvestingsproblemen door de fors toenemende taakstelling. In 2015 moeten gemeenten naar schatting zo'n 30.000 vluchtelingen huisvesten (Aedes, 2015). Het zorggebruik neemt bij vluchtelingen in het algemeen toe wanneer zij in een gemeente komen wonen en directe toegang hebben tot de reguliere zorg (huisarts) (Lamkaddem et al., 2013). Zij maken echter weinig gebruik van voorzieningen als ziekenhuis, specialisten, thuiszorg en tandarts. Deels ligt dit aan het feit dat de eerstelijns hulpverlener moeilijk een diagnose kan stellen en dus niet kan verwijzen en deels omdat verwijzingen uiteindelijk niet tot stand komen (Nusselder, 2012).

Syrische vluchtelingen kunnen net als andere vluchtelingen te maken hebben met:

- Chronische en vaak onbegrepen pijnklachten (SOLK). Dit kan komen doordat angst en extreme waakzaamheid leiden tot uitputting of doordat spanning en piekeren gewrichtspijn, hoofdpijn of buikpijn veroorzaken.
- Psychische en psychiatrische problemen: depressie, angst en posttraumatische stressstoornis (PTSS).
- Problematiek rond seksualiteit en voortplanting.
- Vitaminegebrek.

Syrische vluchtelingen

Een aantal van hen komt direct uit oorlogsgebieden en/of is ooggetuige geweest van bijvoorbeeld verdrinkingen onderweg. Beelden daarvan zijn veelvuldig in de media te zien. Deze groep wordt vrij snel na binnenkomst in gemeenten gehuisvest. Onderwijs- en zorgprofessionals willen graag bijdragen aan een succesvolle integratie en participatie van deze groep in de gemeenten, en hebben daarom behoefte aan achtergrondinformatie.

De officiële taal in Syrië is Arabisch. Daarnaast wordt er Koerdisch en Armeens gesproken. Syrisch orthodoxen spreken Aramees en ook Circassische talen uit het Noorden van de Kaukasus worden wijdverbreid begrepen. Hoger opgeleiden beheersen vaak ook Frans en Engels (CIA World Factbook, 2015).

- Fysieke gevolgen van ondergaan geweld.
- Post traumatische klachten bij kinderen. Dit komt vooral voor als kinderen veel geweld hebben meegemaakt. Op lange termijn herstelt het grootste deel van de kinderen zonder professionele hulp.
- Gedragsproblematiek. Er zijn signalen van scholen in Nederland dat bij Syrische kinderen en jongeren vaker dan bij andere vluchtelingen jeugd sprake zou zijn van gedragsproblemen.

Tips

- Check of alle gezinsleden een medische screening hebben gehad. Zorg dat er voldoende afstemming is tussen de gemeente en de JGZ over het opstarten van de zorg.
- Wees bewust van beperkte gezondheidsvaardigheden. Veel vluchtelingen zijn de Nederlandse taal onvoldoende machtig. Zij zullen vaak minder goed in staat zijn informatie te vinden over ziekte, gezondheid en gezond leven, kunnen minder goed communiceren met zorgprofessionals en zullen adviezen en doorverwijzingen dus minder goed kunnen opvolgen.
- Ontwikkel een actuele sociale kaart.
- Stimuleer sociale contacten en participatie, investeer in bijvoorbeeld maatjesprojecten.

Gezondheidsproblemen en zorg

Door de gebrekkige gezondheidszorg in Syrië gedurende de laatste jaren en een overbelaste infrastructuur van gastlanden is de medische hulp aan vluchtelingen beperkt geweest. Houd daarom rekening met de volgende zaken:

- Veel Syrische kinderen missen hun inentingen.
- Chronische aandoeningen als astma, diabetes, hypertensie, hart en vaatziekten waren moeilijk te behandelen vanwege het gebrek aan, en de hoge prijs van, medicijnen. Prenatale zorg is niet beschikbaar geweest.
- In de vluchtelingenkampen is het aantal kleine uitbraken van bijvoorbeeld mazelen, tyfus, leishmaniasus (zandmugziekte), diarree, en hepatitis toegenomen

Bronnen: Abu Sa'Da & Serafini (2013) en El-Khatib, Scales, Vearey & Forsberg (2013).

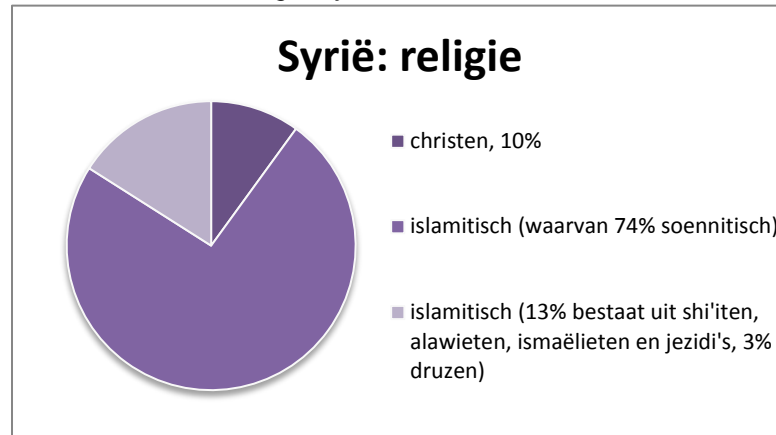
Bevolkingssamenstelling

De grootste etnische groep in Syrië is Arabisch. Het merendeel van de Arabieren is islamitisch (zij zijn soennieten, sjiieten, alevieten, druzen of ismaëlieten). De grootste etnische minderheidsgroep in Syrië is de Koerdische die in het noordwesten leeft. De meeste Koerden zijn islamitische soennieten. Daarnaast zijn er ook jezidis, zij hangen een Koerdische volksreligie aan met elementen uit verschillende religies. Een klein aantal Koerden is christen of aleviet (CIA World Factbook, 2015). Een andere etnische minderheidsgroep is de Assyriërs, ook wel Syrisch-orthodoxen. Zij zijn christen en spreken Aramees, in deze taal noemen ze zichzelf Suryoye (Den Biesen, 2010). Een groot aantal Palestijnse vluchtelingen was gehuisvest in Syrische vluchtelingenkampen. Zij hebben niet de Syrische nationaliteit en komen nu veelal als stateloze vluchteling de asielprocedure in.

Syrische vluchtelingen

Tabel 1. Overzicht religie Syrië. BRON: CIA World Factbook.

Onderwijs

Sinds 1981 geldt in Syrië een leerplicht tot 15 jaar. Vanaf 6 jaar tot 12 jaar gaan kinderen naar de basisschool. Van 12 tot 15 jaar naar een *middle school*. Vóór de start van het conflict in maart 2011 ging 97% van de Syrische kinderen van de basisschoollleeftijd naar school. De middelbare school kent een eerste basisjaar, waarna kan worden gekozen voor een alfa of bèta stroming. 67% van de Syrische jeugd ging voor het conflict naar de middelbare school (UNICEF, 2013). Vervolgonderwijs was mogelijk aan publieke en private universiteiten en andere *higher education institutes* (UNESCO, 2011). Hoewel de meeste Syrische vluchtelingen relatief hoog zijn opgeleid geldt dat niet voor de gehele bevolking. Daarbij worden Syrische diploma's over het algemeen laag gewaardeerd binnen het Nederlandse onderwijssysteem.

Sinds het begin van het conflict is het Syrische onderwijssysteem uit elkaar gevallen. Bijna de helft van de kinderen heeft de laatste jaren geen of onvoldoende onderwijs gehad, bijvoorbeeld omdat er een tekort was aan leraren, ruimte, materialen en sanitair (UNICEF, 2013). Ook kinderen die eerder in omliggende landen zijn opgevangen kunnen te maken hebben gehad met slecht of helemaal geen onderwijs.

Wie zijn er betrokken?

Syrische vluchtelingen worden in Nederland in eerste instantie opgevangen door het COA. Wanneer ze (direct) in een gemeente worden geplaatst is de gemeente verantwoordelijk voor de ontvangst, huisvesting en begeleiding. Sinds 2013 ligt de inburgering in de handen van de vluchtelingen zelf. Volgens de WMOWPG is de gemeente verantwoordelijk voor begeleiding van zieke en kwetsbare inwoners (Bloemen & Vloeberghs, 2012). In veel gemeenten spelen vrijwilligers van VluchtelingenWerk daarbij een ondersteunende rol.

Afstemming met en samenwerking tussen huisartsen en andere zorgverleners is van groot belang. Dat geldt ook voor het COA, VluchtelingenWerk, Centra voor Jeugd en Gezin, sociale wijkteams, ROC's en andere scholen en de Dienst Werk en Inkomen. Deze ketenpartners moeten gemakkelijk in contact kunnen met zorgverleners.

Syrische vluchtelingen

Omdat onbekendheid met professionele hulp en negatieve verwachtingen de toegang tot zorg kunnen belemmeren is het wenselijk dat zij een duidelijk beeld hebben van het lokale zorgaanbod voor vluchtelingen. Ook vluchtelingenorganisaties kunnen helpen bij het opzetten van verschillende activiteiten voor de vluchtelingen gericht op ondersteuning en gezondheidsbevordering.

Syriërs wonen verspreid door het land en zijn (nog) nauwelijks georganiseerd in zelforganisaties. Een uitzondering is het Syrisch Comité. Deze houdt demonstraties, debatten, culturele manifestaties en benefietbijeenkomsten om het conflict in Syrië en de gevolgen ervan onder de aandacht te houden van het brede publiek. Daarnaast organiseren zij o.a. humanitaire steun aan Syrië.

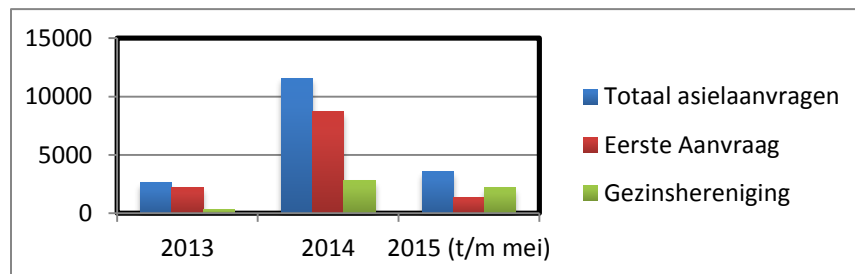
Vanuit de migratiestroom uit de jaren '80 wonen ongeveer 10.000 Syrisch-Orthodoxen in Nederland, waarvan de meeste in Twente en Amsterdam. Twente heeft zes Syrisch-Orthodoxe parochies en Amsterdam telt er twee. Zie voor meer informatie:

<http://moedergodskerk.nl/> (Amsterdam)

Risico op staatloosheid onder Syrische kinderen geboren buiten Syrië

Risico op staatloosheid bestaat niet alleen onder Syrisch-Palestijnse vluchtelingen in Nederland. Wanneer een Syrische baby geboren wordt buiten Syrië is het van cruciaal belang dat de baby een geboorteakte krijgt waarop de naam van de vader geregistreerd staat. Anders loopt het kind risico op staatloosheid. De Syrische nationaliteitswetgeving staat niet toe dat vrouwen nationaliteit verlenen aan hun eigen kinderen. Dit kan alleen door middel van documentatie: een geboorte- of huwelijksakte van waarop de naam van de man staat, of als de man zelf fysiek aanwezig is. Ook als gezinnen van elkaar zijn gescheiden, en een moeder bevalt in een vluchtelingenkamp buiten Syrië, bestaat er een groot risico van staatloosheid omdat vrouwen hier geen nationaliteit kunnen verlenen aan hun eigen kinderen. Voor Syrische kinderen geboren in Nederland betekent dit dat ouder(s) de Syrische nationaliteit aan moeten vragen bij de Syrische ambassade in Brussel.

Syrische asielaanvragen in Nederland (cijfers IND)

	Totaal asielaanvragen	Eerste aanvraag	Gezinshereniging	AMA's
2013	2.621	2.232	356	23
2014	11.595	8.748	2.806	156
2015 (t/m mei)	3.604	1.389	2.192	47

*Staatloze vluchtelingen niet meegenomen

BRON: Vluchtelingenwerk Nederland, CIA world factbook

Overzicht van gebruikte bronnen: www.pharos.nl/bronnen

Oktober 2015

